

Nr 16.

Av herr **Grubbström**, *angående skrivelse till Konungen i fråga om utsträckt påförande av kommunalutskylder för kronoparker och andra statsdomäner.*

Vid upprepade tillfällen har inom riksdagen framställts krav på utsträckande av statens kommunala skattskyldighet. Ett resultat nåddes år 1892, då i båda kamrarna väckta motioner (av hrr Eneroth och Nilsson i Skärhus) föranledde en riksdagsskrivelse i nämnda syfte beträffande skattskyldigheten för vissa kronoparker. Denna skrivelse blev upphovet till en vid 1898 års riksdag antagen ändring i förordningen om kommunalstyrelse på landet av den innebörd, att kommunalutskylder skulle utgå jämväl för kronoparker, som bildats vare sig av mark, som åt kronan inköpts efter 1874 års början eller av staten tillhörig jordbruksdomän eller del av sådan. Genom denna ändring, som sålunda icke berörde statens äldre skogsdomäner, torde närmast avsetts att förebygga de rubbningar i den kommunala beskattningen och i de enskilda kommunernas ekonomi, som framkallades genom bildandet av kronoparker utav sådana fastigheter, för vilka kommunalskatt tidigare utgått. Reformen, ehuru principiellt av stor betydelse, var alltså endast en halvmesyr. De kommuner, där äldre skogsdomäner finnas, kvarstå i den ogynnsamma särställning, att de icke erhålla något bidrag till täckande av de kommunala behoven ifrån dylika fastigheter inom deras gränser.

I ändamål att söka utverka ändring i detta förhållande väcktes vid 1914 års A-riksdag i andra kammaren en motion (av hr Viklund i Oviken, nr 143) om sådan ändring i gällande förordning om kommunalstyrelse på landet, att staten skulle åläggas kommunal skattskyldighet jämväl för äldre, före år 1874 tillkomna skogsdomäner samt för vid avvitrning bildade kronoparker, renbetesland och kronoöverlopsmarker. Till följd av nämnda riksdags upplösning blev motionen icke av riksdagen prövad.

Den sålunda väckta frågan synes vara av den vikt, att den utan dröjsmål bör återupptagas. Då motionären icke längre tillhör riksdagen, har undertecknad ansett sig böra fästa riksdagens uppmärksamhet på ifrågasvarande skattespörsmål.

I den nämnda motionen framhölls, att det syntes vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att staten ålades kommunal skattskyldighet även för de egendomar, som för närvarande vore skattefria. Intet avgörande skäl föreläge för att staten borde intaga en undantagsställning i fråga om den kommunala skattskyldigheten och det allra minst för egendomar, som ofta nog lämnade en högst betydande inkomst. Redan förut vore staten skyldig att för alla sina allmänningsskogar bidra till täckande av väghållningsdistrikts utgifter, och ett utsträckande av denna skyldighet till att gälla även de egentliga kommunalutskylderna bleve sålunda endast ett fullföljande av den lagstiftning i detta avseende, som påbörjades, då 1891 års väglag tillkom. Ty samma skäl, som talade för att staten för sina allmänningsskogar borde delta i kostnaderna för väghållningsbesvärets utgörande, gällde även vid bedömande av frågan huruvida staten för dem borde erlägga kommunalutskylder. Motionären erinrade vidare, att frågan närmast berörde Norrland och Dalarne, där i en mängd fattiga och av kommunalskatter hårt betungade kommuner stora och värdefulla skogsfastigheter icke lämnade det ringaste bidrag till fyllande av de kommunala behoven, under det att kommunerna i södra och mellersta Sverige finge bidrag till sitt skattebehov från snart sagt all där belägen jordegendom. En bestämmelse i motionens syfte skulle därför i någon mån befrämja den utjämning av de kommunala skattebördorna, som numera allmänt erkändes behövlig.

De synpunkter, som sålunda anförts, äro i min mening synnerligen beaktansvärda. Att frågan under en följd av år legat mera i skymundan, torde få anses bero därpå, att den är av större betydelse allenast för ett ganska begränsat antal kommuner, så gott som uteslutande belägna inom de inre delarna av Norrland och Dalarne. Inom dessa trakter har jordens fördelning mellan statsverket och de enskilda huvudsakligen först i senare tider blivit efter avvittringar och storskiften fastslagen. Åtskilligt i detta avseende återstår ännu inom delar av Västerbottens och Norrbottens län. Man har därför, och till följd av andra ännu närmare till hands liggande strävanden för tillskapande av drägliga levnadsvillkor, där ännu icke allmänt kommit till insikt om vikten av att påkalla ändring i det förhållande, att kronan, ehuru innehavare av stora och värdefulla fastigheter inom kommunerna, likväl undandraget sig kommunal skatteplikt för desamma. Kom-

munernas utgifter äro dock av måhända lika stort gagn för staten såsom ägare av kronoparker och andra domäner som för kommunmedlemmarna i övrigt. För kronoskogarna erfordras en talrik arbetspersonal, och vad kommunerna få påkasta sig till nytta jämväl för denna personal blir även till gagn för statsverket. Det är allmänt känt hurusom den lösa arbetarstammen i lappmarkskommunerna, där staten har sina värdefullaste skogar, ofta bidrager till tyngande av fattigvården. Detsamma är icke sällan fallet beträffande kronotorparna. Allt tyder nu därpå, att man snart nog har att vänta en betydande ökning i arbetsintensiteten å statsskogarna i Norrland, och detta lär icke undgå att inverka till höjning av de kommunala utgifterna. För övrigt kan med fog påstås, att ett flertal av de utgifter, som erfordras för kommunernas gemensamma gagn, direkt påverkas av kommunernas större eller mindre territoriella utsträckning. Dessa utgifter bliva därför kännbarare betungande för enskilda skattdragande i den mån kronan som ägare av inom kommunerna belägna mer betydande fastigheter undgår att för desamma bidraga till fyllande av de kommunala skattebehoven.

Något bestämt förslag till författningsändring anser jag mig icke böra framställa. Givet är, att tillräcklig varsamhet måste iakttagas i fråga om att ikläda statsverket ökad kommunal skatteplikt. Det torde således kunna ifrågasättas, att denna statens skatteplikt, liksom beträffande statens deltagande i väghållningsbesväret, normeras lindrigare än enskildas eller eventuellt att den må gälla allenast i fråga om vissa skatteändamål. En närmare utredning är därför erforderlig, och den lämpliga tiden därtill torde nu vara inne, då kommunalskattelagstiftningen för närvarande är under revision. Att avvakta resultatet av denna har jag icke ansett lämpligt, då man knappt torde kunna vänta, att ett förslag i det här framhållna syftet kan bliva framlagt utan tillskyndan från riksdagen.

I anledning av det anförda får jag härmed hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda i vad mån statsverket bör åtaga sig kommunal skattskyldighet för de kronoparker och andra statsdomäner, för vilka sådan skyldighet hittills icke varit gällande, samt för riksdagen framlägga det förslag vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 23 januari 1915.

Karl Grubbström.

